

nevajgluj

Řešení rozšířené odpovědnosti výrobce dle zákona
č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových
výrobků na životní prostředí pro tabákové výrobky

Kolektivní systém NEVAJGLUJ

Úhrada nákladů obcím dle zákona

Středočeský kraj

Praha, 25. 1. 2024

nevajgluj

Legislativní rámec

- **Implementace směrnice EU 2019/904** o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí
 - Zákon č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobců na životní prostředí („zákon o jednorázových plastech“)
 - Vyhláška č. 47/2023 Sb. (upřesňuje rozsah a způsob plnění povinností)
- Zavádí povinnosti pro výrobce tabákových výrobků s filtry, filtrů uváděných na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky
 - **Povinné značení** výrobků pro informování konečného uživatele (od r. 2021)
 - **Zavedení systémů rozšířené odpovědnosti výrobce** pro určité druhy vybraných plastových výrobků a s nimi spojených povinností (především **úhrada nákladů obcím** na úklid odpadu) (od r. 2023)
 - **Provádění osvětové činnosti** (od r. 2021)
- Obdobné povinnosti zavádí i pro výrobce hygienických ubrousků a balonků

Povinnosti výrobců

- Pro tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky se zavádí povinnosti výrobce:
 - **Vést evidenci** množství vybraných plastových **výrobků**, které uvedl na trh (§7)
 - **Označování** vybraných plastových **výrobků** pro konečné spotřebitele (§8)
 - **Osvětová činnost** - provádění informačních „antilitteringových“ kampaní (informování konečného uživatele a změnu spotřebitelského chování za účelem snížení množství odpadu z vybraných plastových výrobků, kterého se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání (§9)
 - **Úhrada nákladů obcím** (§10)
 - **Zaslat** ministerstvu každoročně **údaje o množství odpadu z těchto vybraných plastových výrobků soustředěvaného v rámci obecních systémů** odpadového hospodářství v obcích a další údaje v Roční zprávě
- **Výrobci mají možnost vytvoření kolektivního systému** (společné řešení osvětové činnosti, úhrada nákladů obcím)
 - oprávnění k provozu uděluje MŽP na základě žádosti
- *Tabákový výrobek podle zákona = **filtr**, jehož hlavní složkou je **acetát celulózy** (případně v menší míře i další druhy plastů). Jedná se o bioplasty vyrobené z přírodních polymerů (dřevní buničina). Biodegradabilita, resp. odbouratelnost filtrů je malá. Filtr dále obsahuje papírek a další komponenty.*

Uklidíme Česko – doba rozkladu

Řešení výrobců dotčených tabákových výrobků

- Spolupráce 4 největších firem tabákového průmyslu na zajištění plnění povinností dle zákona o jednorázových plastech s cílem vytvořit kolektivní systém, jehož hlavní činností je zajištění úhrady nákladů obcím a osvětová činnost

Postup příprav

r. 2021

- Příprava podkladů pro nákladový model
 - Stanovení výskytu dotčených tabákových výrobků v jednotlivých tocích komunálních odpadů, na které se bude vztahovat úhrada nákladů dle zákona (metodika, sběr a analýza KO s obsahem tabákových výrobků – littering, suché smetky, odpadkové koše)
- Návrh základních principů, struktury a provozu kolektivního systému

r. 2022

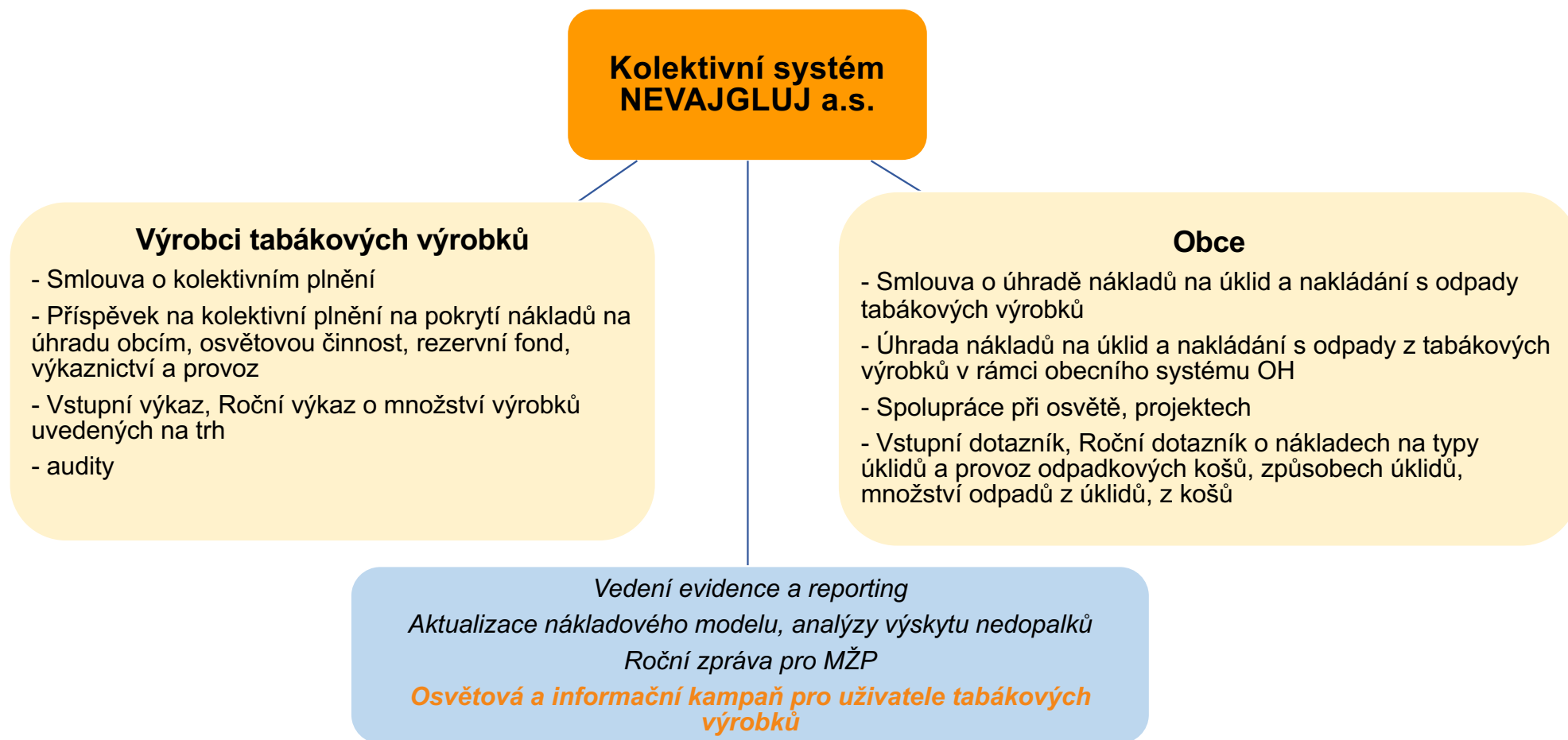
- Příprava podkladů pro nákladový model pro úhradu nákladů obcím
 - Analýzy smetků z mokrého čištění
 - Stanovení nákladů spojených s úklidem odpadů obsahujících výrobky a soustředěním a dalším nakládáním s KO s obsahem těchto výrobků (dotazníkové šetření v obcích ČR, ověření dalších datových zdrojů (úklidové firmy apod.)
- Příprava založení a.s. jako budoucího provozovatele KS
- Stanovení nákladového modelu pro úhradu obcím
- Osvěta – společná kampaň výrobců Cigaretovník (www.cigaretovnik.cz)

r. 2023

- Založení akciové společnosti NEVAJGLUJ a.s. (březen 2023)
- Zpracování žádosti o oprávnění k provozování kolektivního plnění
- Příprava na zajištění provozu kolektivního systému (informační systém, struktura společnosti, technické vybavení, osvětová kampaň atd.)
- Podání žádosti (červenec 2023)
- Zahájení činnosti kolektivního systému - **10. 10. 2023 vydalo MŽP Rozhodnutí o oprávnění provozu kolektivního systému NEVAJGLUJ (č.j. MZP/2023/740/6025)**
- Uzavírání smluv s obcemi (listopad – prosinec 2023)

Jak funguje kolektivní systém

Úhrada nákladů obcím a součinnost obcí

- Výrobci vybraných výrobků (tabákové filtry, hygienické ubrousky, balonky) mají povinnost na základě smlouvy hradit obcím:
 - **úklid odpadu** z těchto vybraných výrobků, **jehož se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání (littering)**, a na následnou **přepravu a zpracování** tohoto odpadu a
 - **soustředování odpadu** z těchto vybraných výrobků v rámci obecního systému odpadového hospodářství **ve společných sběrných nádobách na směsný komunální odpad**, včetně speciálních sběrných nádob na odpad z těchto vybraných výrobků, umístěných na veřejných prostranstvích (dále jen "společné sběrné nádoby na směsný komunální odpad"), jeho **přepravu a zpracování**
- Kolektivní systém je povinen uzavřít smlouvu s:
 - min. 30 % obcí ČR (30 % obyvatel) do 1 roku od udělení oprávnění,
 - min. 60 % obcí (60 % obyvatel) do 2 let od udělení oprávnění,
 - min. 90 % obcí (90 % obyvatel) do 3 let od udělení oprávnění
- Pokud návrh na uzavření smlouvy o úhradě nákladů obci předložený obci kolektivním systémem odpovídá požadavkům stanoveným zákonem, **poskytne obec** kolektivnímu systému **součinnost**, kterou lze po obci spravedlivě požadovat, **směřující k uzavření smlouvy** mezi obcí a kolektivním systémem.
- **Obec**, se kterou má výrobce/kolektivní systém uzavřenou smlouvu o úhradě nákladů obci, **poskytne výrobcí součinnost k získání těchto údajů**:
 - Odděleně náklady spojené s úklidem veřejných prostranství, náklady na provoz odpadkových košů, příp. popelníků a jiných sběrných prostředků, do kterých obec umožňuje odkládání odpadů z tabákových výrobků,
 - Odděleně údaje o produkci odpadů z úklidů, o produkci odpadů z košů příp. popelníků a jiných sběrných prostředků

Nákladový model - stanovení podílu nedopalků (výrobků s filtry) v litteringu a v komunálních odpadech

- Stanovení metodiky, terénní sběry v litteringové a nelitteringové sezóně, rozборы
 - Realizace FSE UJEP a GREEN Solution, s.r.o. (r. 2022)
- Počet provedených analýz podle druhu odpadů
 - Littering – 264 lokalit (30 obcí), 130 kg odpadů (bez nelitteringových odpadů)
 - Odpadkové koše – 130 lokalit (17 obcí) - 495 kg odpadů z košů
 - Uliční smetky (suché čištění) - 80 lokalit (15 obcí) – 68 kg podvzorků odpadů
 - Uliční smetky (mokré čištění) – 14 měst

Stanovení hmotnosti

Rozbory litteringu

Smetky z ručního čištění

Smetky z mokrého čištění

Rozbor mokrých smetků

Sběr litteringu

Podíl tabákových výrobků s filtry v KO - výsledky

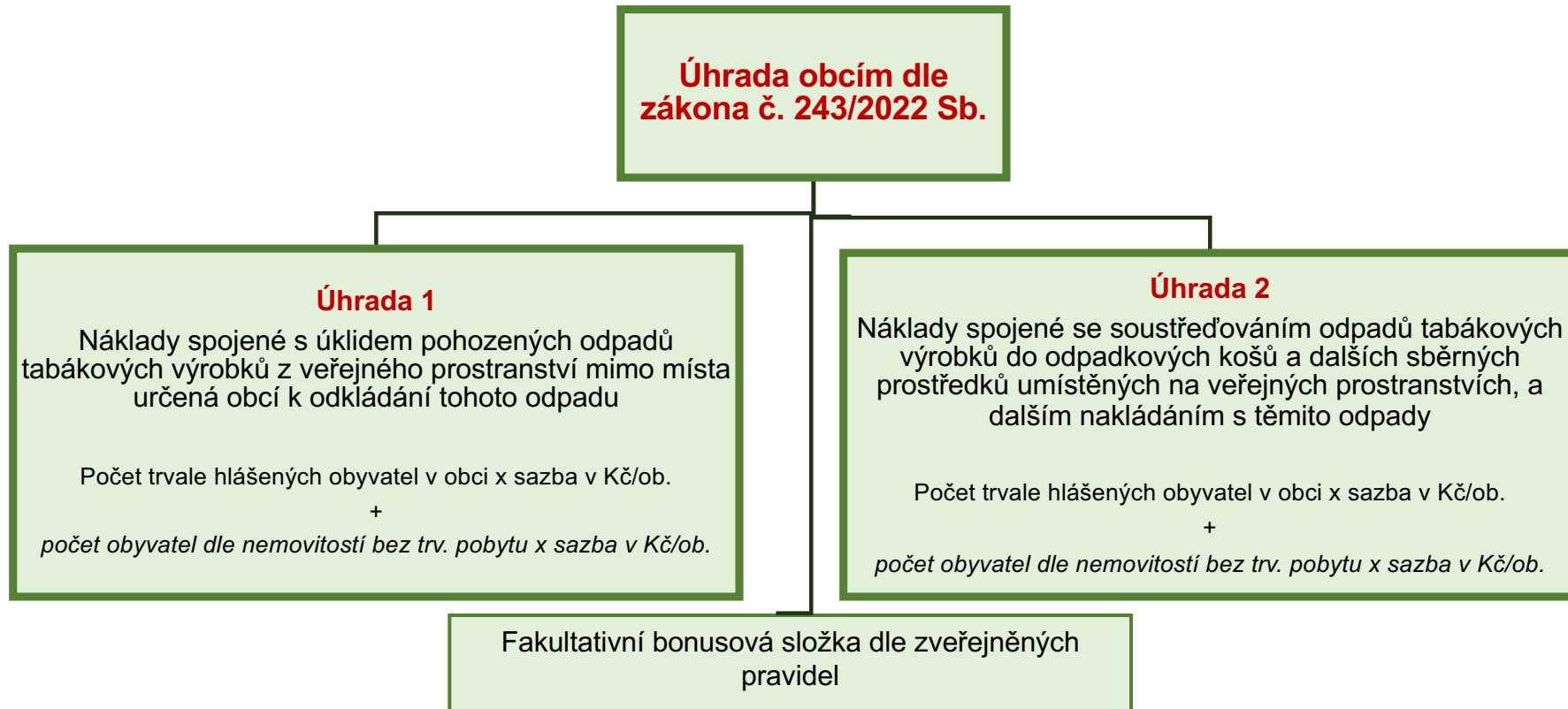
	% hmotn.	% kusovost
littering	10,5	72,3
koše	1,1	22,1
suché smetky	10,2	74,5
mokrý smetky (celkem)	0,28	
<i>odpady v mokrých smetkách</i>	12,4	80,8

- Jedná se o celkové údaje bez rozlišení litteringové a nelitteringové sezóny, velikosti sídel a typu lokalit
- Pro nákladový model pro roky 2023 a 2024 jsou použity průměrné výsledky v tabulce bez rozlišení velikostních skupin obcí
- V letošním roce bude provedena ověřovací analýza, která zjistí aktuální podíl nedopalků v suchých a mokrých smetkách z čištění veřejných prostranství a v odpadkových koších. Výsledky budou použity pro aktualizaci nákladového modelu pro rok 2025.

Principy modelu na stanovení úhrady obcím

- Stanovení úhrady nákladů musí být co nejjednodušší, aby nevyžadovalo sběr speciálních podkladových dat od obcí a s tím související způsob kontroly a ověřování správnosti poskytnutých dat.
- Podle dosavadních průzkumů nákladů obcí a způsobu zajištění úklidů je zřejmé, že pro stanovení úhrady nelze vycházet z nákladů na úklidy a nakládání s odpady, ani z produkce odpadů v jednotlivých obcích.
- Úhrady jsou založeny na **paušálních platbách v Kč/obyvatel** v jednotlivých velikostních skupinách obcí
 - **Do 1000 obyv.**
 - **1001-5000 obyv.**
 - **5001-20 000 obyv.**
 - **Nad 20 000 obyv.**
- Stanovení počtu obyvatel v obci:
 - **Trvale žijící obyvatelé** (dle ČSÚ, data v dubnu k 1. 1. následujícího kalendářního roku)
 - *Počet nemovitých věcí zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášena žádná fyzická osoba - na každý objekt se počítá 1 osoba/rok (vychází ze skupiny poplatníků za KO dle zákona o místních poplatcích)*
- Úhrady se odvíjejí od parametrů:
 - **Náklady na provoz odpadkových košů** (zdroj dat – vstupní a roční výkazy obcí, data budou zpracována v nákladovém modelu, který určí průměrný náklad pro každou velikostní skupinu)
 - **Náklady na úklid veřejných prostranství** (zdroj dat – vstupní a roční výkazy obcí, data budou zpracována v nákladovém modelu, který určí průměrný náklad pro každou velikostní skupinu)
 - **% hmotn. zastoupení nedopalků v koších** (data z analýz odpadů)
 - **% hmotn. zastoupení nedopalků ve smetcích** (data z analýz odpadů) – pro obce do 5 000 ob. pouze výskyt v suchých smetcích, pro větší obce a města případně zohlednění podílu mokřých smetků

Základní složky úhrady obcím

- Úhrady pro smlouvy uzavřené v r. 2023 zohledňují pouze počet trvale hlášených obyvatel k 1. 1. 2024 (data zveřejněná ČSÚ v dubnu 2024). Stejně tak je tomu v případě úhrad za rok 2024 (počet trvale hlášených obyvatel k 1. 1. 2025)
- *Sazba pro počet obyvatel dle počtu nemovitostí bez trvale hlášených obyvatel bude stanovena na základě údajů ze vstupních a ročních dotazníků obcí dle smlouvy, pokud budou údaje relevantní (nutnost údajů od min. 2/3 – 3/4 obcí ČR)*

Stanovení sazeb úhrad

VSTUPNÍ PARAMETRY pro rok 2024

- Hmotnostní zastoupení odpadu tabákových výrobků s filtry (typicky nedopalky)

Typ výskytu	koše	Suché smetky	Mokrý smetky
Hmotn. % podíl	1,1	10,2	0,28

- Podíl uplatňovaných nákladů pro velikostní skupiny obcí

Vel. skupina	koše	Suché smetky	Mokrý smetky
Do 5 tis. ob.	100 %	100 %	0 %
Nad 5 tis. ob.	100 %	61 %	39 %

- Náklady na provoz odpadkových košů
 - Pro rok 2024 budou vycházet ze zjištěných údajů z obcí za rok 2022
- Náklady na úklid veřejných prostranství
 - Pro rok 2023 budou vycházet ze zjištěných údajů z obcí za rok 2022

- SAZBY na rok 2024 v Kč/ob.** (trvale hlášení obyvatelé)

	Do 1 000 ob.	1 001-5 000 ob.	5 001-20 000 ob.	Nad 20 000 ob.
Provoz košů	0,3	0,6	0,8	0,6
Úklid veř. prostranství	5,9	7,2	8,2	11,4

Smlouva mezi kolektivním systémem a obcemi

- Smlouva je shodná pro všechny obce. Byla projednána se zástupci SMS ČR a SMO ČR.
- Obec :
 - v rámci úklidu a udržování čistoty veřejných prostranství **zajišťuje úklid odpadů tabákových výrobků odhozených mimo určená místa**
 - **umožňuje** v rámci obecního systému odpadového hospodářství **soustředování** do veřejných sběrných prostředků, **sběr a svoz a následné odstranění nebo využití odpadů tabákových výrobků** v souladu se zákonem o odpadech
- KS může realizovat osvětové kampaně zaměřené na správné zacházení s odpady tabákových výrobků a podpůrné projekty v obcích ve spolupráci s nimi
- KS poskytuje obci úhradu nákladů na úklidy, soustředování a nakládání s odpady z tabákových výrobků
- Obec poskytne **1x ročně** KS **Roční dotazník** s uvedením údajů o nákladech na typy úklidů a provoz odpadkových košů, způsobech úklidů, množství odpadů z úklidů, z košů, o osvětové činnosti
 - Údaje budou sloužit k aktualizaci nákladového modelu a příp. výpočtu části úhrady, dále k získání údajů pro Roční zprávu pro MŽP
 - **Při uzavření smlouvy** vyplní obec **Vstupní dotazník** s informacemi za ukončený předchozí kalendářní rok (max. **do 30 dní od uzavření smlouvy**)
 - Zúčtování proběhne až po ukončení kalendářního roku a bude provedena jednorázová roční úhrada
- Dotazník bude zaslán v prosinci, obec jej vyplní do poloviny dubna následujícího roku. Po obdržení dotazníku a po zveřejnění dat ČSÚ o počtu obyvatel v obcích (nejčastěji v průběhu dubna) stanoví KS výši úhrady a zašle obci **výzvu k fakturaci**
- Obec zašle KS elektronickou fakturu (případně papírovou fakturu). Pro vypracování faktury lze použít formulář z webových stránek www.nevajgluj.cz. Splatnost je 30 dní
- KS bude provádět kontroly plnění smlouvy, obec je povinna poskytnout součinnost
- Většina komunikace mezi KS a obcí probíhá elektronicky včetně vyplňování Dotazníku do IS přes webové rozhraní na www.nevajgluj.cz

Stav zasmluvňování obcí

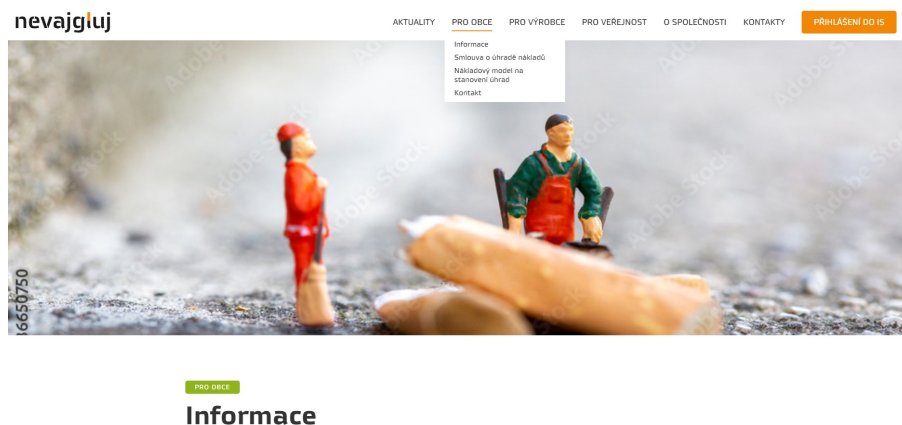
- Po obdržení Rozhodnutí o oprávnění provozu kolektivního systému NEVAJGLUJ (čj. MZP/2023/740/6025) v říjnu 2023 byly obeslány postupně všechny obce v ČR nabídkou na uzavření smlouvy.
- Během měsíců listopadu a prosince bylo uzavřeno celkem 531 smluv s obcemi a městy, ve kterých žije kolem 3,08 mil. obyvatel

velikostní skupina	Počet obcí	Počet obyvatel
nad 20 tis.	39	1 789 651
5-20 tis.	83	797 602
1-5 tis.	179	379 205
do 1 tis.	230	114 072
celkem	531	3 080 530

- V rámci uzavřených smluv bude obcím za rok 2023 vyplaceno cca 28,4 mil. Kč.
- Počátkem února 2024 bude provedena rozesílka nabídky na uzavření smlouvy do datových schránek všech obcí ČR, které doposud neuzavřely s kolektivním systémem NEVAJGLUJ smlouvu.
- NEVAJGLUJ a.s. musí do podzimu 2024 zasmluvnit min. 30 % obcí ČR (a 30 % obyvatel).
- Všechny podrobné informace ke smlouvám jsou uvedeny na www.nevajgluj.cz.

Uzavírání smluv

- Rozesílka návrhů smluv do datových schránek obcí ČR – existují dvě základní možnosti uzavření smlouvy
 - 1) Obec se přihlásí dle pokynů v průvodním dopisu do IS Nevajgluj, vyplní identifikační údaje, vygeneruje si hotovou smlouvu s podpisem Nevajgluj, opatří ji podpisem a pošle zpět do datové schránky Nevajgluj, která potvrdí obci přijetí smlouvy.
 - 2) Do přiloženého PDF dokumentu s textem smlouvy doplní obec identifikační údaje, smlouvu podepíše a zašle do datové schránky Nevajgluj, smlouva bude ověřena, podepsána a zaslána zpět obci (smlouvu lze zaslat také poštou)
- Obec vyplní do 30 dnů po uzavření smlouvy v IS Nevajgluj vstupní dotazník (uvádí data za rok 2023)
- **Informační podpora**
 - Spolupráce se SMS ČR, SMO ČR, s kraji
 - propagace KS na setkáních obcí, DSO, odborných akcích
 - Odborné časopisy a webové portály
 - Tištěná média s celorepublikovou a regionální působností
 - Webové stránky www.nevajgluj.cz (vstup do IS Nevajgluj)

nevajgluj

Osvěta veřejnosti

- KS je povinen zajistit osvětovou činnost, která je zaměřená na informování konečného uživatele a změnu spotřebitelského chování za účelem snížení množství odpadu z vybraných plastových výrobků uváděných výrobcí na trh, kterého se koneční uživatelé zbavují mimo místa určená k jeho odkládání.
- V r. 2024 budeme používat sdělení v tištěných a elektronických médiích, vlastní webové stránky, FB, osobní sdělení na různých setkáních a akcích
- Objeví se informace na vybraných zastávkách MHD, ČD
- Použijeme rádio, influencersy, budeme na letních festivalech, úklidových akcích apod.
- Chystáme projekty s obcemi (nálepky na koše, lokální osvětové akce apod.)

Těšíme se na spolupráci

Děkuji za pozornost

Kontakt :

Barbora Fürstová, manažerka pro spolupráci s obcemi

mob. 608 01 91 51

e-mail: obce@nevajgluj.cz